

مدیریت پرورشی جنگل‌های دست کاشت تاغ (*Haloxylon sp.*) در اکوسیستم

خشک منطقه حسین آباد میش مست قم

حسین توکلی^۱، سید مهدی ادنانی^۱، حمید آهنی^۲

۱- اعضای هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان قم

۲- کارشناس ارشد مهندسی جنگلداری، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری

استان خراسان رضوی Email: Ahani1977@yahoo.com

چکیده

به منظور اندازه‌گیری فاکتورهای رویشی و شادابی درختان دست کاشت تاغ در منطقه مورد مطالعه از روش آماربرداری سیستماتیک تصادفی با شبکه‌ای مستطیل شکل به ابعاد 500×1000 متر مربع با آزمون جنوب به شمال و نقطه مبدأ تصادفی و پلات‌های 1000 متر مربعی به شکل دایره استفاده شد. داخل هر پلات پارامترهایی از جمله قطر غالب شاخه‌ها در محل یقه، ارتفاع تنه، ارتفاع تاج، ارتفاع کل درخت، طول، عرض و میانگین تاج درخت، طبقه سنی در 4 کلاس، طبقه شادابی در 5 کلاس، طبقه فرم تنه در 4 کلاس ارزیابی شد. با استفاده از فرمول مساحت بیضی مساحت تاج پوشش جهت تعیین سطح سایه‌انداز درخت و تراکم تاج پوشش محاسبه گردید. وزن سرپای درخت جهت تعیین علوفه خشک قابل مصرف جهت دام محاسبه گردید. با بررسی نقشه‌های پایه شامل نقشه توپوگرافی، ژئومورفولوژی، زمین‌شناسی، خاکشناسی، شیب، هیدرولوژی و پوشش گیاهی و بررسی‌ها و عملیات میدانی، مشخصات هر پلات آماربرداری شامل خصوصیات رویشگاه، پوشش گیاهی کف، وضعیت زادآوری، تشریح کیفی توده جنگلی، تشریح کمی توده جنگلی، وضعیت اجتماعی - اقتصادی و برنامه‌ریزی اجرایی تکمیل گردید. نظر به اینکه توده‌های دست کاشت تاغ در این منطقه مدتی است در بعضی قسمت‌ها حالت پژمردگی به خود گرفته و بعضاً خشک شده‌اند با بررسی‌های بعمل آمده بر روی تاغزارهای دست کاشت دیرزیستی کوتاه این گونه مشخص شد. برای جوان نمودن و تجدید حیات توده‌های تاغزار دست کاشت مسن و یا عملیات تقلیل انبوهی در توده‌های جوان و جلوگیری از دخالت‌های نامنظم که گاه باعث نابودی توده‌ها می‌گردد، لذا طرح مدیریت توده‌ها در قالب عملیات پرورشی ارائه گردید. با بررسی نتایج آماربرداری توده‌های تاغ و ارزیابی کیفی آنها، و نیز با توجه به دیرزیستی درختان تاغ که در این رویشگاه $25 - 15$ سال بود، در برخی از پلات‌های مورد بررسی، درختان به سن دیرزیستی رسیده و آثار شروع پوسیدگی در تنه و خشکیدگی در سرشاخه‌های آنها مشاهده گردید. لذا جوان سازی این قبیل توده‌ها با قطع انتخابی درختان به سن دیرزیستی رسیده ضرورت داشت. چرا که این درختان با سایه‌اندازی بر روی نونهال‌های زادآوری، ضعف و درنهایت حذف آنها را باعث می‌شوند. از طرفی در بعضی مناطق، زادآوری تاغ با انبوهی زیادی دیده شد. لذا تقلیل انبوهی از طریق چرای کنترل شده و در صورت نیاز استفاده از وسایل و ماشین‌آلات مکانیکی، در دستور کار قرار گرفت. بیان اجرای پروژه مدیریت پرورشی جنگل، شامل هزینه‌ها و درآمدها با تأکید بر فواید اکولوژیک اجرای طرح ارائه شد.

واژه های کلیدی: خشکسالی، تاغ، اکوسیستم، قم